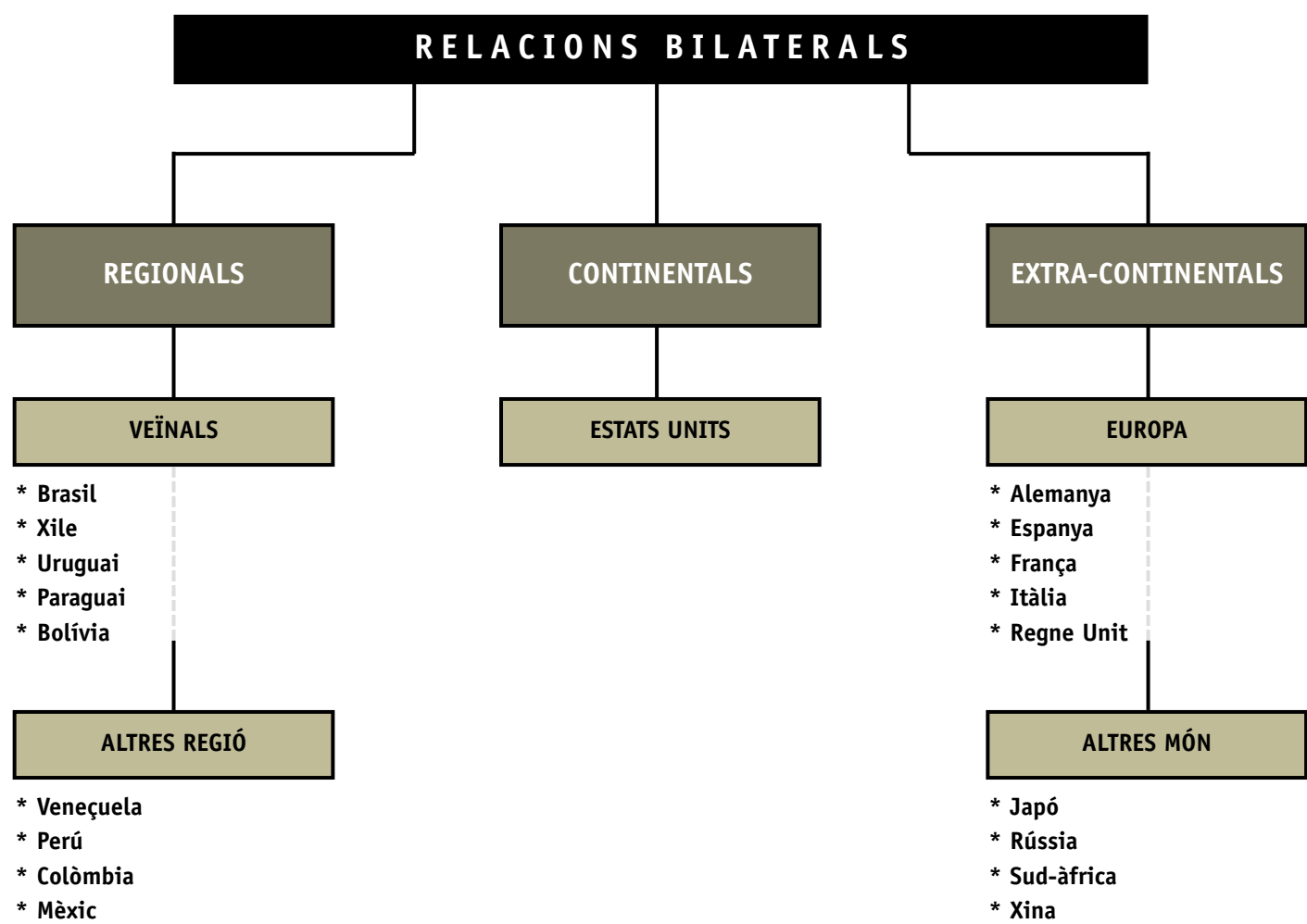

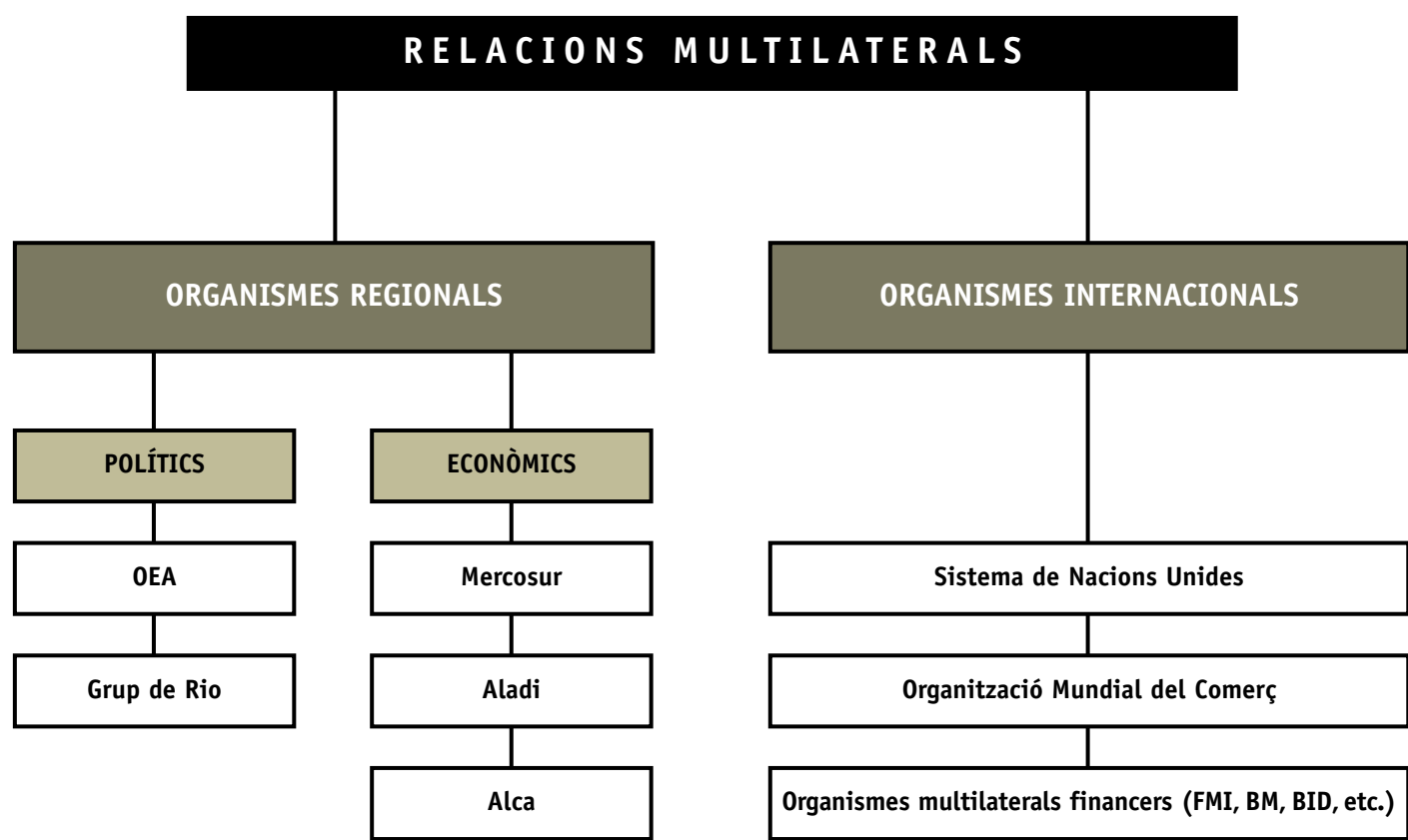
SINTESI DE LES RELACIONS EXTERIORS DE L'ARGENTINA ▶

Les relacions exteriors de l'Argentina han estat sotmeses al llarg de la seva història a una sèrie de canvis en funció de l'evolució del país i també de l'entorn internacional. Tenint en compte les implicacions derivades de la situació geogràfica i de la seva condició perifèrica, aquesta evolució ha estat fruit de la política exterior aplicada en diferents moments per tal d'assolir els nivells desitjats d'autonomia internacional i de desenvolupament econòmic, objectius als quals darrerament s'ha afegit la consolidació de la democràcia. Amb aquests breus antecedents, en aquest quadre es presenta de forma molt sintetitzada una estructura bàsica de les relacions exteriors actuals de l'Argentina; Hem procurat assenyalar les prioritats geogràfiques i estratègiques, tant en el pla bilateral com en el multilateral.

En l'àmbit bilateral es poden apreciar tres nivells de relació –regional, continental i extra-continental- que conformen una

combinació de prioritats geogràfica i estratègica per als interessos del país. En el primer d'aquests, el **regional**, sembla que les rivalitats i els recels històrics es van superant i cada cop més es podria anar consolidant l'aposta per les relacions amb els veïns, on destaca molt evidentment la posició del Brasil, seguida una mica més enrere per Xile, mentre que la resta ja són països més petits i d'una condició més secundària. De tota manera, aquesta relació veïnal estarà molt condicionada també per l'evolució que acabi adquirint el procés d'integració del Mercosur. Entre els altres països llatinoamericans, l'interès per Veneçuela, Perú i Colòmbia rau en que són tres economies mitjanes del continent sud-americà. Finalment, Mèxic és important per la seva condició de segona potència a la regió, a més del pes específic que ha anat adquirint arran de la seva incorporació amb Canadà i els EUA al Tractat de Lliure Comerç de l'Amèrica del Nord (TLCAN).

- **Organització d'Estats Americans** (OEA, 1948): Formen part els 34 països del continent americà (Cuba n'és l'única excepció).
- **Grup de Rio** (1986): Són membres tots els països llatinoamericans, excepte Cuba, i un representant de la Comunitat del Carib.
- **Mercat Comú del Sud** (Mercosur, 1991): Format per Argentina, Brasil, Paraguai i Uruguai, mentre que Bolívia i Xile són membres associats.
- **Associació Llatinoamericana d'Integració** (Aladi, 1980): En formen part Argentina, Bolívia, Brasil, Cuba, Xile, Colòmbia, Equador, Mèxic, Paraguai, Perú, Uruguai i Veneçuela.
- **Àrea de Lliure Comerç de les Amèriques** (Alca, 1994): En formen part els 34 països del continent americà (Cuba n'és l'única excepció).

En l'àmbit **continental** no hi ha dubte de la posició estratègica dels Estats Units, que a la vegada ostenta la condició de potència mundial, circumstàncies que han tingut molta importància en la relació de l'Argentina amb aquest país, bastant canviant i controvertida al llarg de la seva història. Mentre que la distància va ser notòria durant dècades, durant els mandats presidencials de Carlos Menem es va assajar un apropament molt estret, que es va manifestar en l'obtenció de la categoria d'aliat extra-OTAN. En l'actualitat, aquesta postura està en revisió i tot indica que la tendència anirà cap a la recerca d'una relació més equilibrada i no tan subordinada.

Fora del continent trobem un lloc destacat per a les relacions amb els països més grans de la Unió Europea. A més de les conegudes implicacions històriques d'aquesta relació, actualment hi ha una conjunció d'interessos econòmics molt

importants, tant comercials com d'inversions, que determinen la seva rellevància. A més a més, en reiterades ocasions, des de la Unió Europea s'ha manifestat la voluntat d'assolir un nivell de relació més estret amb els països del Con Sud. Malgrat tot, actualment encara hi ha algunes discrepàncies notables, particularment el proteccionisme de la política agrícola europea, que dificulten molt aquest objectiu. Finalment, en la relació de l'Argentina amb la resta del món destacarien quatre països per motiu del volum dels intercanvis econòmics: el Japó, Rússia, Sud-àfrica i la Xina.

En les **relacions multilaterals** hi ha dos grans àmbits d'actuació: els organismes regionals i els organismes internacionals; aquests estan separats a la vegada per la seva orientació política o econòmica, cadascun amb una dinàmica pròpia i diferenciada. En l'àmbit **polític regional** hi ha dos espais ben

diferenciats, tant pel seu origen i els països membres, com per les seves orientacions: l'OEA i el Grup de Rio. L'Argentina és membre de l'OEA, un organisme continental històric des de la seva fundació i ha viscut les transformacions durant els últims anys. Per exemple, darrerament l'Argentina ha estat un ferm participant en les missions de mediació de conflictes i de promoció de la democràcia de l'OEA. El Grup de Rio, en què l'Argentina participa des del començament, és una organització molt més recent i encara en procés de consolidació que va néixer amb l'objectiu de potenciar la pau i la democràcia a la regió. També té la particularitat de funcionar com a fòrum polític exclusivament llatinoamericà i com a instància de relació regional amb l'exterior. Un exemple d'això serien les reunions periòdiques entre el Grup de Rio i la Unió Europea.

En el cas dels **organismes regionals econòmics**, que genèricament comparteixen l'objectiu de l'apropament econòmic cap a la integració, les diferències d'opció entre uns i altres serien més de caire estratègic, sobretot entre el Mercosur i l'ALCA. Mentre que en el primer cas l'aposta dóna prioritat a la relació econòmica amb el Brasil i l'entorn veïnal immediat, en el segon hi ha una presència molt determinant de l'economia dels EUA, i a la vegada la capacitat individual de negociació està molt més difuminada. Malgrat alguns dubtes en moments puntuals, l'opció argentina últimament està més decidida a donar prioritat al Mercosur, i a través d'aquest negociar conjuntament amb la resta de països i esquemes d'integració econòmica. Així succeeix amb els Estats Units (el que es coneix com a formula 4+1), en el procés per a l'establiment de l'ALCA, en les negociacions comercials amb la Comunitat Andina o amb la Unió Europea. Finalment, l'ALADI és la continuació adaptada dels primers intents històrics de la integració regional llatinoamericana, i actualment la seva funció principal és proporcionar un grau bàsic de complementació comercial entre els països llatinoamericans.

Pel que fa als **organismes internacionals**, la importància d'una participació activa en el sistema de les Nacions Unides és òbvia per a un país com l'Argentina, que aspira a una certa rellevància en la societat internacional. Per exemple, darrerament ha participat en missions internacionals als conflictes del golf Pèrsic i els Balcans. Quant a l'Organització Mundial del Comerç, l'Argentina reivindica la seva eficiència comercial en determinats productes agropecuaris i, en conseqüència, desenvolupa conjuntament amb altres països un paper actiu per obrir els mercats internacionals. Finalment, l'Argentina ha mantingut una relació molt estreta amb els organismes financers internacionals, dels quals ha obtingut crèdits amb certa assiduitat. Darrerament, arran de la crisi econòmica, aquesta relació ha passat per una etapa turbulenta que, amb tota probabilitat, s'anirà normalitzant a mesura que el país vagi trobant estabilitat. ■

Francesc Bayo Investigador de la Fundació CIDOB